

Verslag 28 maart 2017 Gebruikersoverleg

Aanwezig: 71 gebruikers (ruiters, menners, mountainbikers, fietsers, hondenbezitters, wandelaars, natuurliefhebbers)

Belangen

In 11 groepen is eerst gekeken naar elkaars belangen. Het bleek toch wel lastig te zijn om alle belangen goed te verwoorden. Het is gemakkelijker om het over standpunten te hebben. Die laten echter weinig ruimte voor verdieping. Belangen scheppen ruimte voor het meedenken in oplossingen.

Een willekeurig voorbeeld:

Standpunt= ik ben tegen de wisent

Mogelijke belangen: veilig kunnen recreëren in een gebied waar grote grazers lopen

Heb je het alleen over het standpunt, dan is er maar 1 oplossing mogelijk: de wisent moet weg

Mogelijke oplossing rekening houdend met het belang: een app waarmee je kunt zien waar de wisenten in het gebied zijn, zodat je ze niet hoeft tegen te komen

Van alle gebruikersgroepen zijn belangen en standpunten scherper in beeld gebracht en dat heeft geleid tot bijgaand overzicht.

Belangen en standpunten

Wandelen

- Gevoel van onbeperkte vrijheid om te kunnen struinen; om te gaan en staan waar je wilt
- Genieten van rust in centrale kern
- Rust (grote groepen maken herrie)
- Recreantengroepen scheiden
- Gebied moet open blijven, mag of kan niet overal komen door; Hekken en afrastering weg; overal waar je komt, gevoel van vrijheid ervaren
- Toegankelijkheid; communicatie en duidelijkheid hierover
- Paden die afgesloten zijn of worden
- Zekerheid; waar houd ik me aan als bezoeker
- Respect voor elkaar in het gebied; respect voor verschillende gebruikers
- Geen andere recreanten tegenkomen (bv toertochten ATB)
- Er wordt geen overlast van ruiters ervaren
- Er wordt regelmatig wel overlast van wielrenners (grote groepen) ervaren
- Veiligheid (geen loslopende honden, is gevaarlijk) Beleid loslopende honden?
- Consistent en eenduidig beleid (1 beheerorganisatie voor het gebied)
- Belang natuurontwikkeling niet vergeten; behouden natuurdoel
- Natuurwaarden in standhouden en laten groeien (de Maashorst is mooier geworden)

- Mensen die minder goed ter been zijn, moeten ook kunnen genieten van de Maashors (parkeerplekken voor minder-validen)
- Wandelen zonder angst voor grote grazers
- Veiligheid, Veilig gebied; Wil voldoende gevoel van veiligheid ervaren (de grootte van het gebied voor de grote grazers moet in verhouding blijven tot de belangen van de recreant)
- Gemarkeerde routes beter aangegeven
- Lange afstand lopen op verharde paden conflicteert met grote groepen fietsers
- Maashorst wordt volledig kapot georganiseerd, waardoor de natuur niet langer “natuurlijk” is maar een aangeharkte indruk maakt
- Toegangspoort vanuit stad Oss; recreatiepoort nodig
- Groepen die gestuurd willen worden, aansturen op goede paden
- Groepen die niet gestuurd willen worden, vrij laten
- Diegene die het gebied inrichten moeten daar rekening mee houden
- Eén organisatie voor het gebied
- Slecht onderhoud van wegen en paden

Fietsers

- Veiligheid (brede fietspaden)
- Vrijheid, vrije keuze van pad
- Toegankelijkheid van alle paden; communicatie
- Goede routestructuur (bewegwijzering)
- Kwalitatief goede paden:
 - veilig (breed) (wisent)
 - aantrekkelijk
 - comfortabel
 - woon-werk (Uden-Schaijk en Zeeland-Nistelrode)
 - veilige fietsroutes, goed onderhouden
- Dreven en driften open houden voor fietsverkeer (Nistelrode-Zeeland en Uden-Schaijk)
- Comfortabel fietsen, mag half verhard
- Half verhard aanleggen ivm natuurbeleving
- communicatie
- Regelmatig pleisterplaatsen (horeca). Is nu te weinig
- Makkelijk een route vinden, dus goede bewegwijzering (knooppunten)
- Met respect in Maashorst recreëren
- Belang fietscomfort voor woon-werkverkeer; asfalt+breed genoeg voor twee richtingen
- Semiverharding voor meer natuurbeleving
- Verharding asfalt voor ouderen, tandems en slechtzienden
- Zekerheid; waar houd ik me aan als bezoeker: bord bij de toegangen
- Geen last van MTBers; overlast vooral op zondagmorgen. Kruisen en oversteken
- Udense Dreef: of smaller of breder
- Aantrekkelijkheid; Udense Dreef: of smaller of breder
- Veiligheid; Loslopende honden weren

Ruiters/Menners/bewoner

- Gevoel van vrijheid; Keuzevrijheid, binnen en buiten de kern, onbeperkte toegang
- Gevoel van vrijheid; op alle paden en routes kunnen rijden (evt alleen bewoners)
- Natuurbeleving
- Attractieve paden

- Route aanduiding
- Routes die doorlopen en niet steeds stoppen
- Diversiteit, aantrekkelijkheid en afwisseling in moeilijkheidsgraad en tijd (korte/lange)
- Flexibiliteit om je route in te korten. Paarden zijn moeilijk te vervoeren, ruiters en menners zijn aangewezen op het gebied. Een fiets plaats je achter in de auto en je gaat een ander gebied opzoeken.
- Veilige routes ook voor paarden (stroomdraad, stammen etc)
- Veiligheid als er koeien op het pad staan (spreidingsdrukke, doorgangen/breedte)
- Veiligheid:
 - spreiding recreatie drukke; ze moeten van de paden af kunnen als dat nodig is. Juist te veel mensen in de schil en op de paden maakt dat het daar te druk en onveilig/hinderlijk wordt.
 - loslopende hond vermijden
 - wisenten
 - afrastering, stroomdraad (afstand tot pad)
- Respect bij elkaar en voor de verschillende gebruikers groepen
 - “gedragsregels”
 - focus op positiviteit; wat gaat goed
- Paden goed bereikbaar voor menners; breedte en onderhoud
- Rustige plekken; natuurbeleving, Ook kunnen blijven genieten in en van “kroonjuwelen” Maashorst (Slabroekse heide en Bisongebied); dus niet meer gebieden afsluiten zoals het gebied waar de wisenten lopen waar voorheen gewoon gereden werd
- Poorten moeten iets verder open kunnen en Bredere toegangspoorten, 180 cm breed (vb Veluwe)
- Communicatie/duidelijkheid Er moet meer informatie beschikbaar zijn voor de verschillende gebruikers over waarom bepaalde dingen moeten en gebeuren zoals ze gebeuren. Voorzieningen plaatsen die daarover uitleg geven.
- Bewoners versus bezoekers
- Gebied voor mens en dier
- Balans bewoning en natuur
- Ruimte ervaren
- Leefbaarheid
- Recreatiedruk bewoners

MTB-ers

- Veilige routes; is schil wel groot genoeg als alles op 1 plek recreëert; in april komen er ook nog heel veel toeristen bij
- Goed onderhouden en bewegwijzerd
- Uitdagende, gevarieerde routes, afwisseling
- Flexibiliteit om de route in te korten
- Vrij rijden buiten route voor “eigen” clubs
- Natuurbeleving staat voorop; genieten van het gebied, de natuur, vooral ’s winters
- Voldoende ruimte voor lokale verenigingen om evenementen te organiseren
- Geen extra evenementen van externe clubs
- Eigen routes voor MTBers met mogelijkheid om andere routes er mee te combineren voor evenementen (tochten)
- Recreatief MTBers (ook kinderen) (buiten evenement en niet via vereniging) willen ook buiten de MTB routes kunnen fietsen
- Vrijheid om overal te mogen rijden; Vrije beleving door vrije routekeuze

- Veiligheidsniveau zoals het nu is
- Attractieve toertocht ATB
- Inkomsten van toertochten belangrijk om dit geld te investeren in de jeugd. Stimuleren om te gaan fietsen. Als er een beperkt gebied komt is het niet meer aantrekkelijk voor de mountainbikers en haken ze af.
- MTB-training kunnen geven (kan niet altijd op vaste route. Het is in groepsverband 10 à 15 personen per groep en dan met 3 groepen. Tussen 18 en 21 uur bij Herperduin)Vrijheid bij georganiseerde fietsevenementen; zorgen voor gezonde, vitale mensen; + inkomstenbron
- Een aantrekkelijke route verleid je om erop te blijven
- Instandhouding van de kwaliteit van de ondergrond
- Bij fietsen “gemakkelijkheid” meer toegangen
- Vanuit de Club worden MTB routes gebruikt maar ook andere paden, rijden liever geen vaste route
- Gevarieerde routes; eigen rondjes, individueel
- Uitdaging op verschillende niveaus, niet overal voldoende uitdaging op de routes
- Te intensief gebruik als iedereen dezelfde route gebruikt, spreiding is dan beter
- Natte routes/gedeeltes vermijden vanwege:
 - veiligheid
 - behoud materiaal
 - route wordt kapotgereden, moet herstellen
- Geen loslopende honden op MTB route vanwege veiligheid
- Nu goed geregeld!?
- Informatievoorziening

Natuurlijkhebers

- Gevoel van vrijheid
- Zelf kiezen waar je gaat
- Zo min mogelijk mensen tegen komen
- Beschermen natuur(waarden), Rust voor broedende dieren, broedvogels
- Meer natuur met rust
- Nog meer natuur ontwikkelen (aankopen kern)
- Afwisseling open en bossen, diversiteit
- Evenwicht/balans tussen recreatie, mens en natuur
- Naleven regels
- Afspreken regels
- Biodiversiteit en bescherming
- Informatievoorziening
- Langjarig bestendig beheer
- Gezondheid en welzijn
- Hoofd leeg maken
- Gidsen – natuur
- Onderzoek/educatie
- Op veilige manier kunnen genieten
- Consistent en eenduidig beleid (1 beheerorganisatie voor het gebied, meer daadkracht en uniformiteit)
- Ruimte voor natuurlijke processen
- Langjarig bestendig beheer

Hondenbezitters

- Veiligheid (geen loslopende honden; Wisent)
- Met aangeliende hond zonder door wisent achterna gezeten te worden
- Vrijheid; zo vrij mogelijk met losloopruimte
- Kronkelende paden, geen rechte! Bij drukte zie je elkaar niet zo, niet in de rij lopen!
- Concentratie van recreatie is niet wenselijk; het is al erg druk
- Niet beknotten; zo min mogelijk afrastering
- Meer toegankelijk
- Zwemplekken
- Losloopruimtes zo laten

Minder validen:

Niet aanwezig.

Overig

- Structuur organisatie is duidelijk; uitvoer structuur niet duidelijk (langdurig, bestendig beheer)
- Leefbaarheid; respect, vrijheid, veiligheid zonder te veel spelregels
- Het gevoel van veiligheid voor alle mensen die in dit gebied willen recreëren
- Duidelijkheid toekomstgericht:
 - in welke verhouding wordt het gebied opgedeeld, mens dier
 - Waar gaan we naar toe in De Maashorst?
 - Bewoners versus bezoekers, wie belangrijk?
 - Balans natuur-recreatie

Bewoners (Dorpsraad Nistelrode)

- Leefbaarheid voor de omwonenden en bewoners
- Veiligheid
- Informatievoorziening
- Communicatie
- Aan de randen komt overvloed aan horeca en is genoeg
- Weekenden overvloed crossers (te) vroeg route
- Verkeersborden handhaven snelheden
- Brede fietspad baart me zorgen
- Banken in de berm
- Er staan al voldoende borden
- Bang voor verdere toename, want er komen nog meer jeeptochten en overige motorische geluid
- Touringscars niet op Slabroek!! Zier er steeds meer
- Geen 2^e Heische Hoeve aan de rand van het gebied
- Doe er svp je voordeel mee
- Verplaatsen wengebied wisent

Oplossingen voor diverse issues

Daarna is in 11 groepen nagedacht over verschillende knelpunten of thema's, waarvoor naar oplossingen is gezocht. In het verslag staat de oogst aan oplossingen/suggesties/ideeën. Er is nog geen keuze gemaakt in de oplossingen en er is bij de meeste oplossingen ook nog niet gekeken of die de verschillende belangen dienen en/of deze haalbaar zijn. Het is een groslijst. De volgende stap, die we moeten zetten is om van alle oplossingen die bedacht zijn gaan kijken welke oplossingen alle belangen dienen én of deze praktisch en financieel haalbaar zijn.

Groep 1 “Recreëren op alle paden vs vaste routes”

Het voorstel van de Stichting is dat mensen op alle paden mogen recreëren. Echter er zijn ook mensen die dat niet prettig vinden. Ze treffen poep of kapot gereden paden aan of ze vinden het gevaarlijk (schrikken van paard of MTB, of ze horen ze niet aankomen bv bij slechthorende etc). Hoe ga je met dit dilemma om. Hoe kun je er voor zorgen dat beide belangen gediend worden?

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Communiceer dat je andere gebruikers kunt tegen komen (MTB-er - ruiter vice versa) om irritatie en ergernis te voorkomen
- Maak onderscheid in verschillende tijden/seizoenen/dagindeling van diverse gebruikers (bv alleen op drukke tijdstippen/dagen gescheiden routes aanhouden)
- Maak tevens onderscheid tussen mensen van 'buiten de Maashorst' (op eigen route blijven) en lokale bezoekers (vrij)
- Maak aantrekkelijke routes: niet langs raster in rand van het bos, maar door het bos
- Routes nog beter afstemmen met wielerverenigingen
- Gebruik van paden voor diverse groepen, maar apart pad voor paarden ivm poep (tetanus) en kapot trappen paden
- Maximaliseer aantal evenementen en toertochten buiten de routes met 12 per jaar en hanteer flexibele doorsteken begrazingsgebied
- Ruiters en MTBers spreken elkaar aan

Oplossingen van groep 1, die alle belangen aan tafel dienen:

- Ga uit van respect en vertrouwen in elkaar
- Ga uit van een zelf-regulerend mechanisme doordat men respect heeft naar elkaar, elkaar aanspreekt op ongewenst gedrag; en doordat men het vanzelfsprekend vindt.
- Ruiters en MTBers hebben (ongeschreven) gedragsregels/gedragscode
- Het aantal toegangspoorten op Herperduin is voldoende, in de rest van de Maashorst kunnen er meer bij

Groep 2 Herperduin

In Herperduin is het heel druk en veel routes liggen in een smal gebied naast elkaar. Rekening houdend met alle belangen: Welke oplossingen zijn te bedenken?

oplossingen

- In Herperduin is het inderdaad druk maar dat leidt nauwelijks tot conflicten. Deze groep wil het niet als probleem benoemen.
- Er is geen conflict in belangen als men met respect naar elkaar handelt.
- Een oplossing kan zijn: regulering in tijd als informele regel, vooral gebruiken in communicatie en om te verleiden. Nu is er al de stilzwijgende regel:
 - o Op zondag vóór twaalf uur fietsen (MTB)
 - o Op zaterdag ná 17.00 uur
 - o Door de week 's avonds (niet in het donker)

- Een ander 'gedragsregel', die vooral in de communicatie gebruikt kan worden:
 - o Gebruikers hebben op hun eigen route prioriteit, als ander gebruikers gebruik maken van een route dan zijn deze te gast en passen zich aan.
- Kortsluitingen/aftakkingen maken in de routes voor zowel MTB, ruiters/menners en fietsers.
- Poorten geschikt maken voor ruiters en menners

Algemene tips en tops uit deze groep:

- Op- en afstapplaatsen maken bij viaducten voor ruiters (als ze niet te paard onder het viaduct kunnen en dus moeten afstappen is dat soms moeilijk omdat het paard te hoog is)
- Meldpunt maken voor vragen en meldingen
- Informatie over 'samen sterk in het buitengebied' in de Maashorstkrant plaatsen
- Maashorstkrant wordt zeer gewaardeerd en is erg prettig te lezen
- MTB-ers moeten de route in de goede richting fietsen> meer/beter communiceren.

Groep 3. Uden/zeeland

Aan de zuidkant van de Maashorst bij Uden en Zeeland is het ook heel druk. Er zijn op een klein oppervlakte veel routes, er liggen ook routes naast elkaar. Rekening houdend met alle belangen: Welke oplossingen zijn te bedenken?

Suggesties

- Schil is met name aan de Udense kant smal. Daar kan de buitenkant aantrekkelijker gemaakt worden o.a. De Bosdreef.
- Drukke wordt mede veroorzaakt door de aantrekkelijkheid van de schil op die plaats, Slingepad, stuifduinen, veel bospaadjes. Aanbeveling om de schil op andere plaatsen ook zo aantrekkelijk te maken bijv. aan de Schaijkse kant.
- Betere verdeling van de bezoekers door de toegang naar het gebied op andere plaatsen te verbeteren: fietsbrug bij de Delstaat in Uden
- Entrees voor met name nieuwe recreantensturen door goede bebording en aantrekkelijke parkeerplaatsen en mogelijk ook horeca.
- Voor de fietsers het rondje Maashorst promoten. Dat staat nu nergens op de kaart als fietsrondje. Alleen bekend bij de lokalen.
- Drukke in de schil wordt mede veroorzaakt doordat het wengebied niet doorkruist mag worden. Op korte termijn zou het wengebied verplaatst kunnen worden naar een minder druk gebied. Op langere termijn gaat het wengebied weer open.

Groep 4 Hondenlosloopgebied Heesch

Aan de kant van Heesch wordt het hondenlosloopgebied als te groot ervaren. De huidige situatie is dat in de gemeente Bernheze in het buitengebied geen aanlijnplicht is en dat in dat gebied de honden altijd al los mochten lopen. Welke knelpunten ontstaan? Rekening houdend met alle belangen: Zijn hier oplossingen voor?

Bespreking:

- Het geschetste probleem wordt door de groepsleden zo niet ervaren. Men vraagt zich af hoe groot het daadwerkelijk is. De suggestie wordt gedaan om (bij twijfel) er onderzoek naar te doen (bijv. enquêteren op locatie door studenten)
- Honden lopen vooral los rond het water nabij restaurant 't Bomenpark. In het gebied richting Nistelrode valt het mee (thv/rond de golfbaan)
- Het biedt juist de hondenliefhebbers een goed alternatief. Waarmee ook de druk van loslopende honden in de kern van de Maashorst beperkt kan blijven (valt ook buiten begrazingsgebied).

- Het idee werd geopperd om op de verharde paden een aanlijnplicht in te stellen (i.v.m. daar aanwezige kinderwagens, rolstoelen etc). Maar dit idee werd al snel weer van tafel geveegd omdat dit niet te handhaven is. Wat wel zou kunnen is het publiek in 't Bomenpark zichtbaar op hun verantwoordelijkheden t.o.v. elkaar wijzen. Bijv. d.m.v. teksten (tegeltjes) in het wegdek van de paden (geen woud van borden a.u.b.) dat hier honden aan de lijn gewent zijn o.i.d. ("op het pad uw hond vast")
- Aandachtspunt = de recreatiedruk neemt toe. Er worden blijkbaar ook al honden uitlaatservices gesignaleerd. Dat is onwenselijk. Kan daar iets aan gedaan worden? Bijv. bedrijfsmatige activiteiten verbieden?

Groep 5 Knelpunten en oplossingen routes en voorzieningen

Welke knelpunten worden er in de routes en voorzieningen ervaren en welke oplossingen zijn hiervoor denkbaar? Geef knelpunten aan op de kaart.

Allereerst zijn de knelpunten geïnventariseerd. Deze zijn aangegeven op de kaart:

- a. Een aantal poorten kan niet geheel open. Zoals bijvoorbeeld op de Brobbelbiesweg. Daardoor kun je er als menner niet/moeilijk doorheen.
- b. Algemeen voor alle recreanten: er is geen vrije toegankelijkheid voor iedereen. Dit zou wel moeten. Juist gescheiden paden zorgt voor meer verdeeldheid. Vrije toegankelijkheid moet er zijn voor iedereen met respect voor elkaar en de natuur. De adviesroutes moeten wel blijven. Deze zijn vooral voor de mensen van buiten. Mensen uit het gebied willen meer afwisseling.
- c. Het opkopen van de landbouwgrond binnen de natuurkern.
- d. De twee nieuwe ecoducten zijn niet toegankelijk voor ruiters.
- e. Het scheiden van het men-pad en de MTB-route in Herperduin op sommige locaties door boomstammen is onnodig. Zorgt alleen voor meer gevaar, doordat niet kan worden uitgeweken.
- f. Er wordt niet/nauwelijks gecommuniceerd over de proef met de wisenten. Wat houdt de proef in, welke stappen worden gezet? Betrek hier de mensen in en rondom De Maashorst bij, zij weten enkel dat er een proef wordt gedaan. Meer openheid hierover.
- g. Er is nauwelijks communicatie geweest na het gebruikersoverleg in mei 2016. 8 maart 2017 was het vervolg, lange periode van stilte.
- h. Niet alleen Maashorst Open heeft het voor het zeggen. Zij spreken slechts namens een aantal personen. Betrek ook andere ruiters en menners.
- i. Aanwezigheid van motorcrossers en quads
- j. Loslopende honden, met name ook hondenuitlaatsdiensten op de men-route
- k. Toenemende druk op natuurpoorten. Juist op deze locaties is het erg druk en de druk wordt alleen maar groter. Juist hier moet je iets regelen voor de verschillende gebruikersgroepen. Voorbeeld is gegeven bij Pan&Zo in Herperduin. Mensen die naar Pan&Zo gaan, lopen over het asfalt dat is aangelegd als fietspad. Het kleine stukje richting restaurant, maar ook 300 meter verder het gebied in. Gevaarlijke situaties.
- l. Vaste ATB-route wordt ook tegen de richting in gebruikt, omdat niet duidelijk is aangeven welke kant je op moet. Dit zorgt voor gevaarlijke situaties.
- m. Afsluiten van de Slabroekse Heide voor ruiters en menners is ongewenst.
- n. De meeste gebruikersgroepen hebben gedragscodes. Binnen de ruiters is bijvoorbeeld de afspraak dat wanneer zij een wandelaar passeren, stapvoets gaan. Dat een enkeling zich niet aan die gedragscode houdt, betekent niet dat de hele groep onwelwillend is.

Daarnaast zijn de oplossingen uit de inloopbijeenkomst van 8 maart besproken.

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Rooster is makkelijker dan klaphek voor MTB-er
- Meer poortjes in raster begrazingsgebied
- Beperkingen in kern is acceptabel, vrijheid in schil (in Herperduin is schil te klein)

- Meer kortere rondjes rijden/dorsteken moeten mogelijk zijn
- Rolstoelpad gewenst door het begrazingsgebied
- Meer verharde paden voor rolstoelers
- Toegangswegen naar fietspaden verbeteren
- Handhaven en verbreden fietspad Nistelrode-Zeeland via Brobbelbies
- Betere bewegwijzering + duidelijke routes + waar het wel/niet afgesloten is
- Schil oprekken tbv recreatieve routes door verbindingen te maken met het buitengebied/woonkernen
- Poorten toevoegen, het is een langgerekt gebied
- Poortjes naar begrazingsgebied moeten breder,
- Verwijder raster voormalig wengebied ten zuiden van Zevenhuizerweg. Daardoor meer ruimte en vrijheid voor recreanten
- meer parkeerplaatsen aanleggen nabij ingang Maashorst Karlingerweg/Grensweg + eind Heideweg en eind Weversweg

Toegevoegd wordt:

- a. Een rooster is makkelijker dan een klaphek voor een MTB-er. Ook bruikbaar voor ruiter, maar wel afhankelijk van de grootte van het rooster.
- b. Om de natuur nog meer tegemoet te komen, moeten er trapjes komen in de roosters voor bijvoorbeeld padden, belemmerd geen andere gebruikers.
- c. Onteigening van landbouwgronden binnen de natuurkern.
- d. Meer handhaving op motorcross en gebruik van quads.
- e. Meer handhaving op loslopende honden, zeker hondenuitlaatservices aangeven dat ze honden aangelijnd moeten houden.

Groep 6 “Hoe kun je veilig recreëren bij grote grazers”

Hoe kun je veilig recreëren bij grote grazers? Welke oplossingen zijn te bedenken dat er wel grote grazers blijven, maar dat er ook de diverse vormen van recreatie plaatsvinden (MTBtochten, ruiters en menbers, fietsers, wandelaars, mindervaliden etc)? Rekening houdend met alle belangen zijn er dan per groep oplossingen te bedenken.

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Doe wisenten in natuurkern, noordelijker 500 ha
- Zet een schaapskudde in ipv wisent en tauros

Oplossingen uit groep 6, die alle belangen aan tafel dienen:

- Kies voor grote grazers die veilig zijn (met de wetenschap dat 100% veiligheid niet bestaat). Selectie op rustige dieren.
- Zorg voor voldoende veiligheid door gedragsregels voor de bezoekers
- Vergroot de veiligheid d.m.v. informatie en voorlichting aan bezoekers (bijv. niet knuffelen, heb respect voor grote grazers) en vul dit aan met handhaving. De recreatieverenigingen kunnen helpen met het geven van informatie en voorlichting aan hun leden. Verhuurders van fietsen e.d. kunnen dat ook doen door informatie en voorlichting aan hun klanten te geven.
- Honden moeten worden aangelijnd en daar moet op gehandhaafd worden. Daarnaast moeten er hondenlosloopgebieden zijn.

Oplossingen die niet alle belangen aan tafel dienen:

- Maak een zo groot mogelijk begrazingsgebied. Dan is de kans dat je grote grazers ontmoet klein.
- Maak het begrazingsgebied klein. Dan is er meer ruimte voor recreanten die ze niet tegen willen komen.
- Zet Schotse Hooglanders in i.p.v. wisenten en/of schapen.

Groep 7 Communicatie

Er zijn veel opmerkingen gekomen over de communicatie. Waarover, hoe en wanneer moet gecommuniceerd worden? Hoe kun je iedereen er bij betrekken? Kan er op digitaal vlak iets verzonnen worden?

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Communiceer dat je andere gebruikers kunt tegen komen (MTB-er - ruiter vice versa) om irritatie en ergernis te voorkomen
- Zorg voor goede communicatie en informatieverstrekking met een groot bereik; onbekend maakt onbemind
- Niet meteen handhaven, maar voorlichting over de regels dm bebording
- Communiceer in het veld welke maatregelen gedaan worden en waarom
- Anticipeer op grotere bezoekersaantallen; zorg: kwaliteit recreatie neemt af en irritatie onderling neemt toe
- Er moet balans zijn in promotie van natuur en recreatie; deze gaan samen
- Mensen opvoeden (niet voeren, aaien, op foto etc)
- Borden 50 meter jagen schrik aan; bovendien afstand is te veel en niet te overzien voor een park waar mensen vrij in mogen rondlopen
- Voorkom begripsverwarring over natuurkern, natuurschil en begrazings- en wengebied

Opmerking vooraf:

De leden van Initiatief Zeeland geven aan niet van de actiegroep te zijn. Zij vertegenwoordigen in feite alle inwoners van Zeeland, een soort dorpsraad en onafhankelijk.

Aandachtspunten:

- Ze missen het recreëren met kinderen als aparte gebruikersgroep

Communicatie: Hoe willen we geïnformeerd worden:

- Meer Maashorstkrant is prima medium (verschijnt nog maar 1x per kwartaal)
- Meer communiceren in het veld:
 - Bij de ingangen Maashorst informatie geven: b.v. vitrinekast bij parkeerplaatsen en bij de natuurpoorten waar organisatoren van evenementen/toertochten ook hun informatie kunnen hangen over omleidingen/activiteiten etc.
- Beter communiceren over actuele zaken: b.v.
 - Bosomvorming
 - Activiteiten in het bos waardoor paden zijn afgesloten
- Breed communiceren met alle communicatiemiddelen
- Huisregels van De Maashorst bij campings, accommodaties, horeca leggen. Daar komen veel bezoekers.
- Activiteitenagenda op de website van De Maashorst
- Kaartmateriaal ter ondersteuning van communicatie
- Wijzen op eigen verantwoordelijkheid om informatie op te halen
- Netwerken met doelgroepen zodat je weet wat er speelt.
- Gemeenten en partners vragen altijd door te linken naar De Maashorst
- Hoe betrekken we de jeugd:
 - Via scholen (sport en spel)
 - Via verenigingen
 - Via ouders
- Maak een App aan met informatie over de locatie van de grazers etc.

- Vergunningaanvragers verantwoordelijk maken voor publicatie activiteiten op de website Maashorst
- Forumdeel op website (eigen initiatief)
- In de Maashorstkrant korte teksten met verwijzing: Lees verder op de website!
- Loketfunctie bij programmabureau of elders waar alles samen komt.
- Poortfuncties kunnen een intermediaire zijn om informatie te geven op de plek zelf.
- Besluitvorming: Uden heeft geen tochten in begrazingsgebied. Dit bespreken tijdens gebruikersoverleg?
- Duidelijk maken wat de status is van gebruikersoverleg?
- Communicatie op de plek zelf belangrijk, voor pretpark bereiden mensen zich voor, voor een wandeling, fietsrit in het bos niet.
- Clusteren van de evenementen/verzamelen van nieuwtjes en organisatoren onderling op de hoogte houden, hoe? Bijvoorbeeld door MTB-tocht is een deel afgesloten, andere gebruikers weten dat dan niet. 1 loketfunctie die gebruiksvriendelijk is.

Groep 8 Gebruikersoverleg

Waarover moet een gebruikersgroep praten? Welke samenstelling moet het hebben? Zijn er nog groepen die we missen? Degene die in de RvA komen aan welke criteria moeten deze mensen voldoen. Zit je voor je zelf of kun je ook breder denken. Ze vertegenwoordigen dus alle gebruikers. Hoe wil je zelf vertegenwoordigd worden?

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Iov St. MIU, eerst iedere groep apart, daarna samen
- Constructief overleg, ook over routes/advies voor toerist van buiten
- Géén Poolse landdag
- Met mandaat namens achterban
- Ruim van te voren goede aankondiging plus terugkoppeling
- Belangen wegen van de diverse partijen
- Idee: enquête wandelaars
- Weten wat het gebruikersoverleg mag/doet (status)
- Nu al een 0-meting doen over gebruikerservaring en niet pas over paar jaar
- Wandelaars zijn het minst georganiseerd, let op evenredige vertegenwoordiging
- Samen een langere termijnvisie opstellen
- Een paar gebruikersgroepen koppelen aan de Raad van Advies
- 1 aanspreekpunt per gebruikersgroep, die koppelt terug met achterban

Analyse en voorlopige conclusies op basis van de bijeenkomst:

1. Er is een verschil tussen de “georganiseerde” gebruikersgroepen en de “niet georganiseerde” gebruikersgroepen. Daarnaast is nog sprake van (mogelijk) ontbrekende gebruikersgroepen. Niet duidelijk is wat de percentages zijn van de diverse gebruikersgroepen. Zo zou het zo kunnen zijn dat de ruiters en menners 3% (???) representeert van de gebruikers. De MTB-ers omvatten zo’n 10% (???). Daartegenover staat dat tenminste 75%(???) de individuele c.q. niet georganiseerde gebruikersgroep betreft.

Georganiseerde gebruikersgroepen	Niet-georganiseerde gebruikersgroepen	Ontbrekende gebruikersgroepen
Mountainbikers: er zijn een tiental verenigingen, die zich hebben verenigd in het MVTO (?)	(Individuele) wandelaars, trimmers, hardlopers, Fietsers hondenuitlaters, natuurliefhebbers (met daartussen overlap)	Invaliden of mindervaliden, jonge gezinnen, mensen met een andere culturele achtergrond (speelt dat hier?)

Ruiters en menners: er zijn twee groeperingen: Maashorst Open en Stg. Ruiters en Menners Herperduin/Maashorst		Cross-motoren? off road motoren
Maashorst Protest (uit Zeeland)		Vogelwerkgroep? Scouting? Ouderenorganisatie? Scholen die jongeren afvaardigen? Sportverenigingen?
Dorps- en/of wijkraden: in enkele gemeenten zijn deze wél aanwezig, maar niet in alle gemeenten	Recreanten	
	Individuele mountainbikers (niet aangesloten): deze belangen kunnen worden meegenomen door de georganiseerde clubs.	
	Individuele ruiters of menners: deze belangen kunnen worden meegenomen door de georganiseerde clubs	
	Bezoekers van binnen/buiten de regio	

2. Tijdens de inloopbijeenkomst waren vooral de georganiseerde gebruikersgroepen goed vertegenwoordigd. Dit is echter, gelet op percentages, niet representatief als vertegenwoordiging van alle gebruikers. De niet georganiseerde gebruikers zijn immers, in omvang, veruit in de meerderheid, maar zouden op deze manier nauwelijks inbreng of stem kunnen hebben. Daarmee worden hun belangen nauwelijks of niet gerepresenteerd.
3. De suggestie werd gedaan dat een dorpsraad misschien wel de niet-georganiseerde belangen kan meenemen in het overleg. Dit moet dan primair eerst bij de dorpsraden worden teruggelegd. Bovendien moet een oplossing worden bedacht voor de plekken waar geen dorpsraad is.
4. Het is van belang dat de deelnemers in het gebruikersoverleg representatief zijn voor de gebruikers van de Maashorst. Dat betekent dat allerlei soorten gebruik en de belangen van dat gebruik vertegenwoordigd zijn.
5. De beleving, belangen zijn vanuit de verschillende gemeenten verschillend.

Om te bespreken op 19 april:

1. Er is (nog) weinig “vertrouwen”, zowel vanuit de georganiseerden (m.u.v. de mountainbikers) als vanuit de niet-georganiseerden, om een kleine groep deelnemers af te vaardigen om alle belangen te behartigen. Dat maakt dat vanuit de “georganiseerden” wordt voorgesteld tenminste 2 deelnemers af te vaardigen naar het gebruikersoverleg. Doorvragen op het belang om tenminste 2 deelnemers af te vaardigen wat gaat er mis als er maar 1 iemand in het overleg zit? Of kan afgesproken worden dat je een vaste vervanger hebt en dat je elkaar bijpraat?
2. Een aantal onderwerpen is benoemd dat in het gebruikersoverleg aan de orde moet komen:
 - a. Beheer van routes

- b. Gedragsregels
 - c. Afstemming onderling, b.v. over evenementen
3. Goed om het doel van het gebruikersoverleg in gezamenlijkheid te bepalen.
 4. De suggestie werd gedaan om af en toe inloopbijeenkomsten te organiseren voor “losse mensen”. Je zou dit kunnen doen als er heikele punten spelen, die vooral voor 1 bepaald gebruik spelen.
 5. Inzicht moet worden verkregen in het aantal dorpsraden: bekend zijn: Nistelrode en Zeeland (waren aanwezig), maar ook in hoeverre zij de niet-georganiseerde groepen kunnen en willen representeren of andere suggesties hebben t.a.v. het representeren van de belangen van deze groepen.
 6. Van belang om inzicht te krijgen in wat nu veiliger is: shared space of juist gescheiden paden? Wie kan wel met wie samen? wie gebruikt bv bij voorkeur asfaltpaden (mensen met kinderwagens of rolstoelen, fietsers), of juist zand (mtb'ers, ruiters, menners)? Loslopende honden zijn vaak 'lastig' Of verschilt dat per plek? Kwestie veiligheid wordt door velen genoemd, maar er zijn verschillende ideeën over wat nu daadwerkelijk veiliger is. Wie kan daar iets over zeggen, zijn er onderzoeken?
 7. Wie committeert zich voor langere periode (tenminste 1 jaar) om (constructief) deel te nemen aan gebruikersoverleg
 8. Is het mogelijk om een groepering “vrienden/gebruikers van de Maashorst” op te richten, waarmee de niet georganiseerden een stem kunnen krijgen (en hoe zou dat vorm en inhoud moeten krijgen?)?

Voorstel voor de “bemensing” van een gebruikersoverleg:

Korte termijn:

1. De uiteindelijke samenstelling van het gebruikersoverleg moet representatief zijn voor de omvang van de “achterban”.
2. De “georganiseerde” groepen, zoals mountainbikers en ruiters en menners vaardigen elk 1-2 personen af.
3. De dorpsraden wordt gevraagd elk 1-2 (bestuurs)leden af te vaardigen.
4. Afspreken wie (verder) de ongeorganiseerde groepen vertegenwoordigt
5. Er wordt een onafhankelijk voorzitter aangesteld (door de Stichting) t.b.v. het gebruikersoverleg, die, samen met een lid, aansluit bij de Raad van Advies. Een idee is dat het lid dat naast de voorzitter aanschuift, regelmatig rouleert.
6. Elke maand bij elkaar, ook af en toe elkaar buiten ontmoeten
7. Samen afspreken hoe we met elkaar omgaan, afspreken hoe teruggekoppeld wordt naar achterban
8. Na jaar evalueren: hoe verder?

Langere termijn/als vertrouwen er is, bv per medio 2018 of begin 2019?

- 1 vertegenwoordiger per gebruik/belang met vaste vervanger, max grootte 20 personen
- 4x per jaar bij elkaar
- Inloopbijeenkomsten voor actuele thema's/gevoelige punten

Groep 9 Recreëren op alle paden vs vaste routes

Het voorstel van de Stichting is dat mensen op alle paden mogen recreëren. Echter er zijn ook mensen die dat niet prettig vinden. Ze treffen poep of kapot gereden paden aan of ze vinden het gevaarlijk (schrikken van paard of MTB, of ze horen ze niet aankomen bv bij slechthorende etc). Hoe ga je met dit dilemma om. Hoe kun je er voor zorgen dat beide belangen gediend worden?

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkoms t en gebruikersoverleg:

Oplossingen waar overeenstemming over is:

- Communiceer dat je andere gebruikers kunt tegen komen (MTB-er - ruiter vice versa) om irritatie en ergernis te voorkomen
- Gebruikersetiquette/spelregels maken (eventueel per gebruikersgroep. Voor MTB-ers en ruiters- en men ners is zoiets al)
- Uitzonderingen maken voor paden, die wel specifiek voor één doelgroep zijn, bv aparte paden voor mindervaliden en kinderen)
- Zoneren in gebieden met verschillend beleid. In drukke gebieden op je eigen route blijven, in rustige gebieden van alle routes gebruik maken. Ook verschil maken tussen waardevolle natuur vs minder waardevol)
- Op sommige plekken meer schil maken ten koste van de kern (bv Herperduin, Zeeland/Uden)

Oplossingen die nog besproken moeten worden:

- Maak onderscheid in verschillende tijden/seizoenen/dagindeling van diverse gebruikers (bv alleen op drukke tijdstippen/dagen gescheiden routes aanhouden)
- Maak tevens onderscheid tussen mensen van 'buiten de Maashorst' (op eigen route blijven) en lokale bezoekers (vrij)
- Maak aantrekkelijke routes: niet langs raster in rand van het bos, maar door het bos
- Routes nog beter afstemmen met wielerverenigingen
- Gebruik van paden voor diverse groepen, maar apart pad voor paarden ivm poep (tetanus) en kapot trappen paden
- Maximaliseer aantal evenementen en toertochten buiten de routes met 12 per jaar en hanteer flexibele doorsteken begrazingsgebied
- Ruiters en MTBers spreken elkaar aan
- Paden naast elkaar leggen op drukke stukken
- In de kern geen recreatie buiten de routes, met uitzondering van wandelaars. (mountainbikers verstoren de grote grazers. Die worden gek van een MTB-er voorlangs, achterlangs. Op een vaste route kan wel en een tocht kan ook wel.)

Groep 10 veilig recreëren bij grote grazers

Hoe kun je veilig recreëren bij grote grazers? Welke oplossingen zijn te bedenken dat er wel grote grazers blijven, maar dat er ook de diverse vormen van recreatie plaatsvinden (MTBtochten, ruiters en men ners, fietsers, wandelaars, mindervaliden etc)? Rekening houdend met alle belangen zijn er dan per groep oplossingen te bedenken.

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkoms t:

- Doe wisenten in natuurkern, noordelijker 500 ha
- Zet een schaapskudde in ipv wisent en tauros

Oplossingen (er is geen prioritering aangebracht, geen tijd gehad om ze te checken a.d.h.v. de belangen):

- Grote grazers een zender geven (belangrijkste dier in een groep), bezoekers via een app route keuze laten maken (juist langs de dieren of er juist ver weg van willen blijven).
- Van de paden af mogen als ruiter/menner/fietser/mtb-ers als het ergens te druk en/of onveilig wordt.
- Onderzoeken of andere dieren de rol van de grote grazers kunnen overnemen om zelfde soort natuur te creëren.
- Grote grazers er uit

- Wisenten omweiden waardoor er meer gebied open blijft voor gebruiker.
- Bezoeker meer informeren over populatiebeheer (bijv. waarom deze aantallen? Ik zie ze altijd op één plek - waarom dan toch groter gebied nodig?)
- Bewustwording vergroten voor grote grazers (dat ze wild zijn - houd afstand, respect voor dieren, dat paard een vluchtdier is en dus moet oppassen als ruiter) en bewustwording over het feit dat je een keuze hebt in routes/paden (wel/niet het begrazingsgebied betreden)
- Vergroot kern én schil door meer natuuraankoop
- Ruiters en menbers laten meedenken over verleggen en sluiten routes.
- Kleine afstapjes voor de ruiters maken bij de toegangspoortjes van het losloopgebied. Op die manier kunnen ze makkelijker en veiliger de poortjes open- en dichtmaken.
- Veiligheid als belang prevaleert bij keuze voor oplossingen

Groep 11 Knelpunten routes en voorzieningen

Welke knelpunten worden er in de routes en voorzieningen ervaren en welke oplossingen zijn hiervoor denkbaar? Geef knelpunten aan op de kaart.

Genoemde oplossingen uit inloopbijeenkomst:

- Rooster is makkelijker dan klaphek voor MTB-er
- Meer poortjes in raster begrazingsgebied
- Beperkingen in kern is acceptabel, vrijheid in schil (in Herperduin is schil te klein)
- Meer kortere rondjes rijden/doorsteken moeten mogelijk zijn
- Rolstoelpad gewenst door het begrazingsgebied
- Meer verharde paden voor rolstoelers
- Toegangswegen naar fietspaden verbeteren
- Handhaven en verbreden fietspad Nistelrode-Zeeland via Brobbelbies
- Betere bewegwijzering + duidelijke routes + waar het wel/niet afgesloten is
- Schil oprekken tbv recreatieve routes door verbindingen te maken met het buitengebied/woonkernen
- Poorten toevoegen, het is een langgerekt gebied
- Poortjes naar begrazingsgebied moeten breder,
- Verwijder raster voormalig wengebied ten zuiden van Zevenhuizerweg. Daardoor meer ruimte en vrijheid voor recreanten
- meer parkeerplaatsen aanleggen nabij ingang Maashorst Karlingerweg/Grensweg + eind Heideweg en eind Weversweg

Bespreking groep 11:

Algemene punten die bij elke gebruikersgroep terugkomen:

De informatievoorziening t.b.v. de ontwikkeling van de Maashorst komt niet over. Er is onduidelijkheid wat er wel en niet kan t.a.v. recreatie, openstelling e.d.

(na afloop tijdens de borrel kwam nog de volgende tip (van een deelnemer buiten onze groep), maak onderscheid in de nieuwsbrief tussen leuke nieuwtjes en gerichte informatie voor gebruikers. Nieuwe informatie voor gebruikers kan via de nieuwsbrief met een doorlink naar de website. Informatie daar ordenen per gebruikersgroep.)

Bij een aantal gebruikers speelt een sterk gevoel van onveiligheid t.a.v. de grote grazers. Bij deze mensen is weinig tot geen vertrouwen in de uitkomst van de evaluatieperiode. Ook al gaat het gebied straks open, in de beleving van deze mensen is het gebied dan nog steeds niet toegankelijk vanwege dit onveilige gevoel.

Markeringen van routes kloppen niet in het terrein.

Gebarricadeerde paden en routes. Routes/paden lopen niet door. Als voorbeeld werd het recent uit het wisentenwengebied gehaalde terrein genoemd (ten zuidoosten van de zevenhuizerweg) waarbij paden zijn gebarricadeerd. Ook door rasters zijn paden afgesloten.

Specifiek gebruikersgroep:

Wandelaars

Onduidelijkheid over wat er wel en niet kan tav openstelling. Wordt de natuurkern afgesloten? Dit punt is terug te leiden tot het punt dat de informatievoorziening niet goed doorkomt (zie algemene punt)

Onveilig gevoel grote grazers (zie algemene punten).

Gebarricadeerde en afgesloten paden (zie algemene punten)

Fietser

Fietspaden graag comfortabel. Dat wil zeggen verhard in de natuurschil. Binnen de natuurkern de doorgaande fietspaden handhaven (dreven en driften). Binnen de groep was er consensus over dat de paden in de natuurkern half verhard mogen zijn i.v.m. de natuurbeleving.

Ook bij de knooppuntenroutes is er een voorkeur voor verharde fietspaden.

Geen afgesloten natuurgebieden met een groot hek eromheen.

MTB

Er liggen goede routes. Deze moeten ook aantrekkelijk en veilig gehouden worden. Daarnaast is er behoefte aan ruimte en vrijheid om een eigen pad te kunnen kiezen.

De huidige vaste routes zorgen ook voor natuurschade. Als voorbeeld worden de stuifzandwallen met de oude eikenstobben genoemd die bloot komen te liggen.

Reliëf maakt een route veel aantrekkelijker. Als er schade ontstaat, dan is dat onbewust. We moeten dus kijken naar routes met reliëf, zonder kwetsbare delen te beschadigen.

Ruiters/menners

Er is sterk gevoel van onveiligheid t.a.v. de grote grazers (zie ook algemene punt).

Het wengebied van de wisent is een kroonjuweel van de Maashorst, maar afgesloten voor ruiters/menners.

De routes lopen niet door en paden zijn afgesloten (zie het algemene punt).

Bordjes verboden voor ruiters/menners zijn her en der geplaatst. Daarnaast is de bewegwijzering is niet op orde. Grote onduidelijkheden. De routes moeten dus eenduidig en goed gemarkeerd zijn.

Momenteel liggen er ook routes lang schrikdraden. Dit is onveilig.

Hondenbezitters

Door het afgesloten wisentenwengebied wordt de recreatie geconcentreerd in een kleiner gebied en is het drukker. Dit is vooral bij Uden het geval. Dit leidt tot een onveilig gevoel. Door deze concentraties te voorkomen worden de bossen veiliger.

Er is een sterk gevoel van onveiligheid t.a.v. de grote grazers (zie ook algemene punt).

De loslooplekken moeten blijven. Met zwemplekken.